

Institut Català de la Salut
Direcció d'Atenció Primària
Metropolitana Nord
Unitat de Suport a la Recerca (USR)

ALTERACIONS DE LES TRANSAMINASES

Grup de recerca en Malalties Hepàtiques en l'Atenció Primària (GRemHAP)
USR Metropolitana Nord. IDIAP JGol

Carmen Expósito Martínez

Granollers, 15 de febrer de 2019

HIPERTRANSAMINASEMIA: MARC CONCEPTUAL I DEFINICIÓ

- Es coneixen com a transaminases als següents enzims:
  - ✓ Alanino aminotransferasa (ALT):
    - Citosol del hepatòcit
    - Marcador sensible de dany hepatocel·lular.
  - ✓ Aspartato aminotransferasa (AST):
    - Dos isoenzims, citosol i mitocòndries
    - Fonamentalment en el fetge, però també en el múscle cardíac i esquelètic, ronyons, cervell, pàncrees, pulmons, leucòcits i eritròcits.
- Marcadors inicials de lesió de la cèl·lula hepàtica a AP

HIPERTRANSAMINASEMIA: MARC CONCEPTUAL I DEFINICIÓ

- Valors de normalitat 30-40 UI.
- ALT es correlaciona amb l'edat, el gènere i l'adipositat abdominal.
- ALT 29-33 en homes i 19-25 en dones.
- Amb valors superiors cal investigar una possible malaltia hepàtica.
- Poc sensibles per valorar l'extensió de la lesió i poca capacitat pronòstica. Capacitat d'autorregeneració del fetge.
- Aquests valors identificarien molts pacients amb transaminases anormals però sense malaltia hepàtica. Benefici incert.

HIPERTRANSAMINASEMIA: MARC CONCEPTUAL I DEFINICIÓ

AGUDA

- Elevacions > 10 vegades normalitat
- Hepatitis vírica, tòxica, isquémica
- Elevacions inferiors:
  - infeccions sistèmiques
  - insuficiència cardíaca
  - metàstasis...

CRÒNICA

TRANSITÒRIA

- Durada < 6m
- Assimptomàtica
- Elevació moderada
- Exercici físic intens
- Traumatismes
- IAM
- TEP

PERSISTENT

- Durada > 6m
- Assimptomàtica
- Elevació moderada
- Hepatopatia
- M. Extrahepàtiques

HIPERTRANSAMINASEMIA AGUDA

- Malaltia aguda en una persona previament sana
- Reagudització de malaltia hepàtica crònica (Wilson, VHB)
- Elevació > 10 vegades el valor normal
- Icterícia i manifestacions generals (astènia, anorexia, náusees vòmits)
- Des de formes asimptomàtiques fins hepatitis fulminant.
- Valoració clínica: Anamnesi (factors de risc) i exploració.
  - **Descartar l'existència d'insuficiència hepàtica aguda** (encefalopatia, tasa de protrombina < 40%),
  - Diagnòstic etiològic: hepatitis víriques (A, B, C, D, E), o tòxiques (fàrmacs, drogues o fitoteràpia)
  - DD: colestasi o obstrucció de la via biliar, malalties vasculars (Budd-Chiari o fetge d'estasi), infeccions sistèmiques, neoplasies (linfoma, metástasis)
- **Pot evolucionar a hepatopatia crònica**

HIPERTRANSAMINASEMIA PERSISTENT

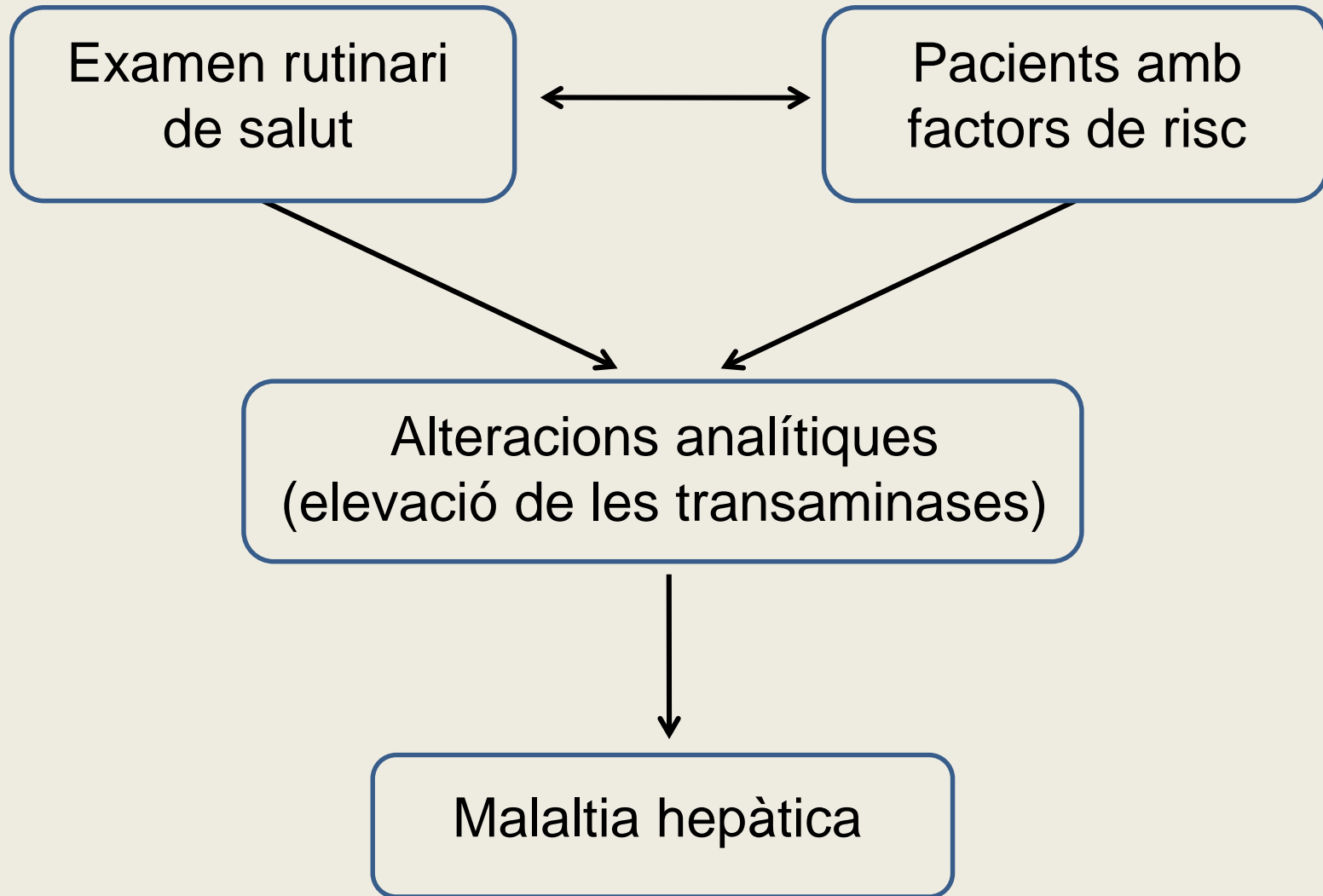
- El terme de hipertransaminasèmia persistent es defineix, com l'augment dels valors de les transaminases sèriques durant un període no inferior als sis mesos.
- Es tracta d'un problema clínic molt freqüent (s'estima entre un 5-10% de la població asimptomàtica).
- Habitualment amb uns valors < 5 vegades el valor normal.
- Confirmat amb una segona analítica.

HIPERTRANSAMINASEMIA PERSISTENT

- Sovint l'elevació de les transaminases es descobreix de forma casual a:
  - ✓ Una donació de sang.
  - ✓ En el curs d'una revisió mèdica rutinària.
  - ✓ En un examen preoperatori.
  - ✓ Seguiment d'una malaltia no hepàtica.
  - ✓ En el seguiment d'un tractament farmacològic.
  - ✓ En l'analítica d'un pacient amb símptomes inespecífics

VALORACIÓ DE LA HIPERTRANSAMINASEMIA EN AP

VALORACIÓ DE LA HIPERTRANSAMINASEMIA EN AP

- **Anamnesi:**

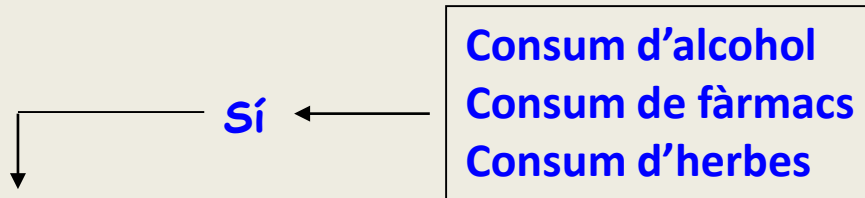
- Consum d'alcohol, fàrmacs, fitoteràpics i tòxics
- Viatges
- Conductes sexuals de risc
- Transfusions i cirurgia prèvies
- Antecedents familiars de malalties hepàtiques
- Exposicions ocupacionals
- Antecedents personals de trastorns autoimmunes
- Comorbiditats: Obesitat, hiperlipèmia, diabetis mellitus

HIPERTRANSAMINASEMIA ASSIMPTOMÀTICA PERSISTENT

- **Exploració física:**
  - Pes, talla, IMC, perímetre abdominal
  - Estigmes d'hepatopatia crònica (aranyes vasculars, eritema palmar, telangiectàsies, hipertrofia parotídea)
  - Hepatoesplenomegàlia
  - Ascitis
  - Signes específics d'alguna malaltia
- Proves de funció hepàtica: GGT, FA, altres
- Ecografia abdominal

HIPERTRANSAMINASEMIA ASSIMPTOMÀTICA PERSISTENT

Normalització de
bioquímica hepàtica
després de suspendre el
tòxic (1-2 m)

Hepatopatia alcohòlica
Hepatitis medicamentosa

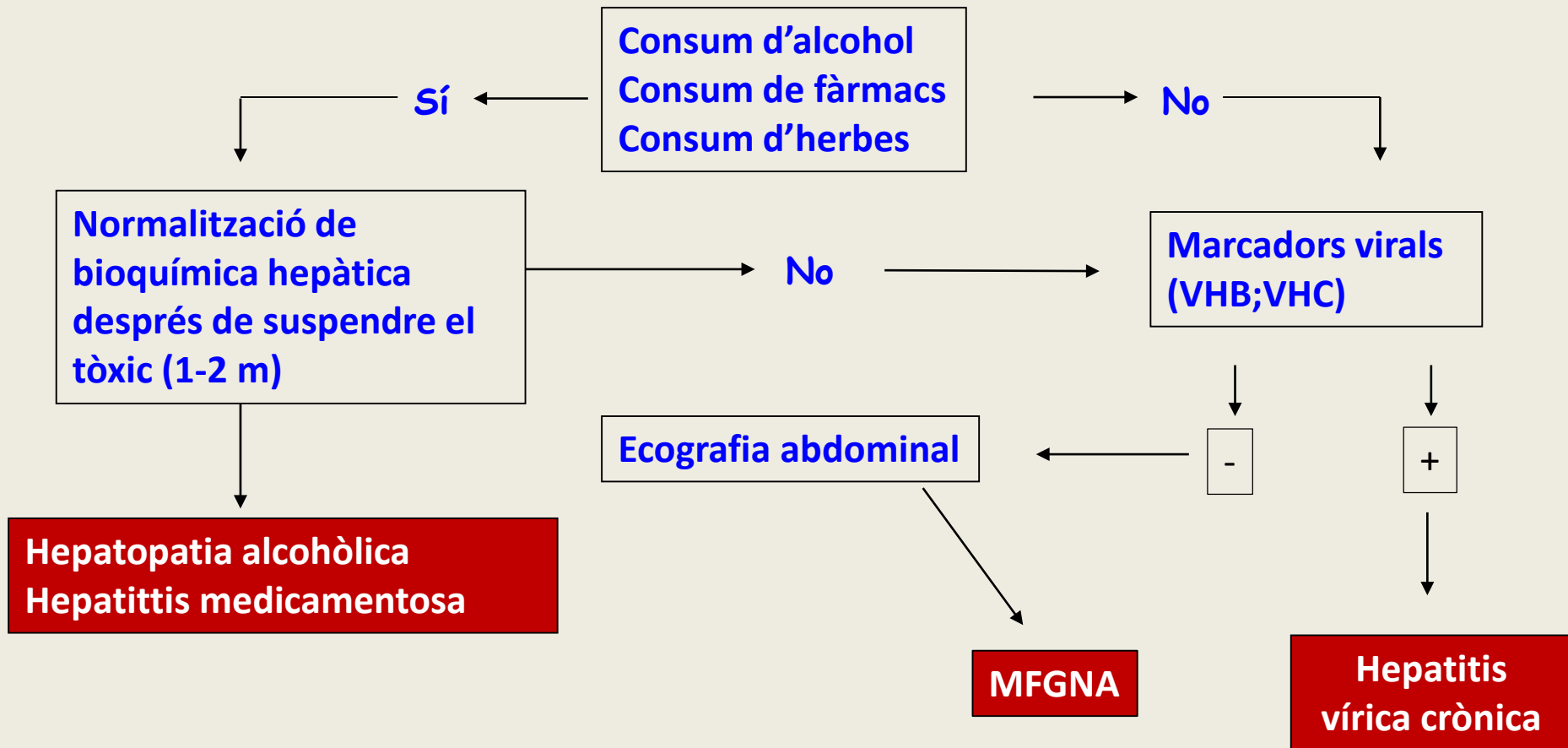
Hepatopatia tòxica i medicamentosa

- Fàrmacs:

- ✓ AINEs
- ✓ Antibiòtics
- ✓ Estatines
- ✓ Antiepilèptics
- ✓ Tuberculostàtics
- ✓ Esteroides
- ✓ Antiarrítmics
- ✓ Antidepressius
- ✓ Inmunosupressors
- ✓ Tamoxifé

- Preparats fitoteràpics i suplementes dietètics: Càscara sagrada, Camelia Sinensis (té verd), aloe vera, isoflavones de soja, Flors de Bach.....
- Alcohol i altres drogues il·legals

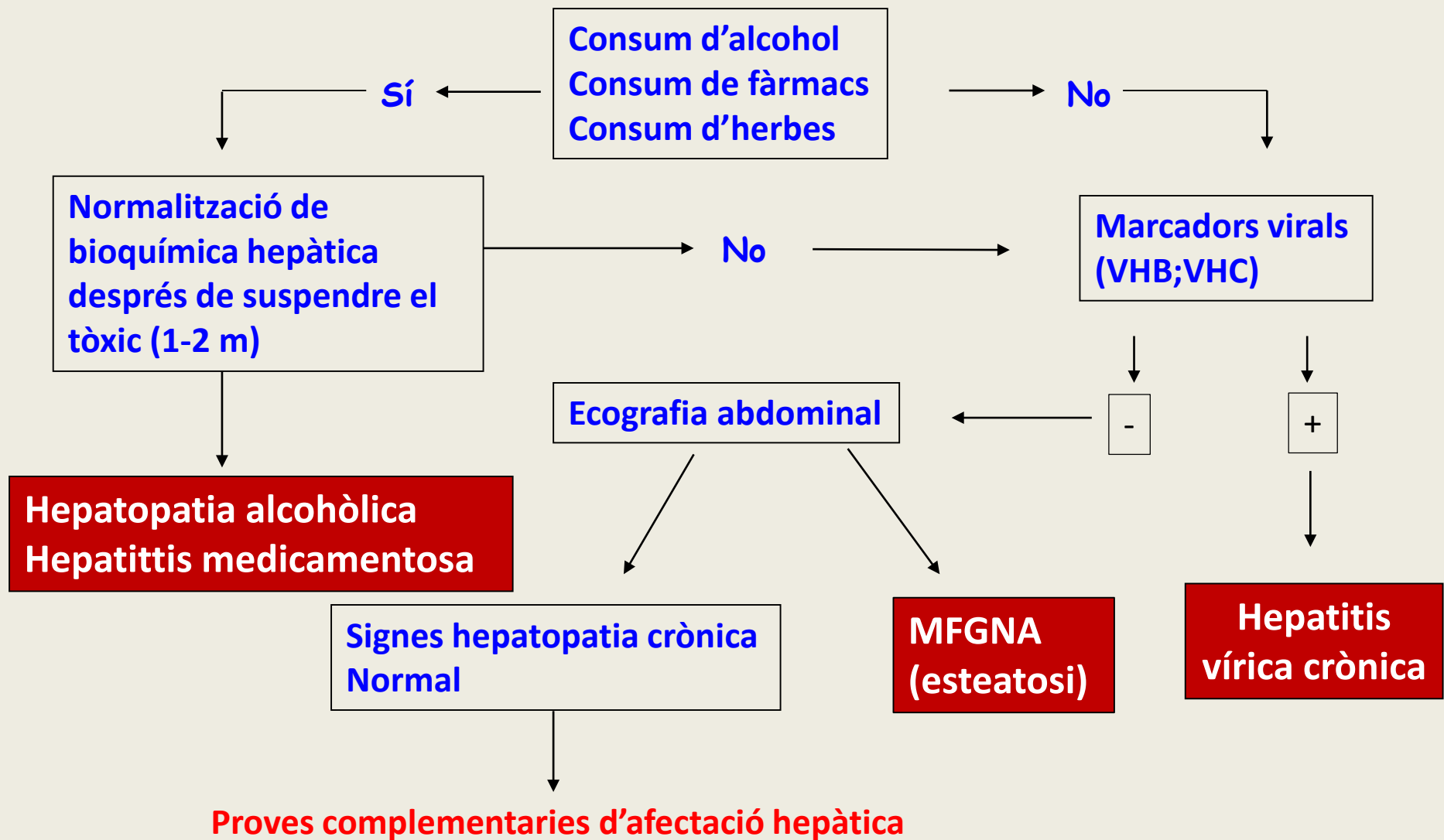
HIPERTRANSAMINASEMIA ASSIMPTOMÀTICA PERSISTENT

Malaltia per fetge gras no alcohòlic (MGNA)

- Principal causa d'elevació crònica de les transaminases
- Individus sense un consum d'alcohol
- Exclusió d'altres causes d'hepatopatia crònica
- Associat a altres factors metabòlics: DM, obesitat, síndrome metabòlica)
- Quocient AST/ALT < 1
- Ecografia abdominal: Fetge augment de tamany, brillant
- Biòpsia hepàtica permet el diagnòstic definitiu

HIPERTRANSAMINASEMIA ASSIMPTOMÀTICA PERSISTENT

HIPERTRANSAMINASEMIA ASSIMPTOMÀTICA PERSISTENT

2º Esglaó

Proves complementaries d'afectació hepàtica

1. Anticossos: 1a ANA, AML, anti LKM. 1bAMA
2. Cupremia, cupruria i ceruloplasmina
3. Sideremia, índex saturació transferrina, ferritina
4. Alfa-1-antitripsina

Diagnòstic

- 1a. Hepatitis autoimmune
- 1b. Cirrosi biliar primària
2. Malaltia de Wilson
3. Hemocromatosi
4. Dèficit d'alfa-1-antitripsina

Hepatopatia autoimmune

- Malaltia de dones d'edat mitja
- Anticossos antitissulars:
  - ✓ ANA
  - ✓ SMA
  - ✓ Anti-LKM
- Augment de la IgG
- Biòpsia compatible

Cirrosi biliar primària

- Malaltia colestàsica
- Mes freqüent en dones (9:1)
- Elevació GGT i fosfatases alcalines
- Positivitat anticossos antimitocondrials (AMA)
- Augment immunoglobulines M
- Biòpsia hepàtica

Hemocromatosi

- Malaltia metabòlica de causa genètica més freqüent
- Autosòmica recessiva
- Presenta dues mutacions (C282Y/H63D) en el gen de la HFE del cromosoma 6.
- Siderèmia alta
- Ferritina alta
- Índex saturació de la transferrina > 45%
- Ferro hepàtic > 1,9

Malaltia de Wilson

- Trastorn autosòmic recessiu
- Es manifesta entre els 5 i 25 anys
- S'associa a símptomes neurològics i hepàtics
- Ceruloplasmina baixa en el 85% dels casos
- Cupremia baixa
- Cupruria elevada ($> 100 \mu\text{g}$)
- Anell de Kayser-Fleischer

Dèficit d'alfa-1-antitripsina

- Malaltia hereditària que es caracteritza per la presència de malaltia hepàtica i pulmonar (emfisema)
- Nens i adults joves de raça blanca
- Nivells baixos de alfa-1-antitripsina
- Estudi genètic dels genotips

HIPERTRANSAMINASEMIA ASSIMPTOMÀTICA PERSISTENT

2º Esglaó

Proves complementaries d'afectació hepàtica

1. Anticossos: 1a ANA, AML, anti LKM. 1bAMA
2. Cupremia, cupruria i ceruloplasmina
3. Sideremia, sat. transferrina, ferritina
4. Alfa-1-antitripsina

Diagnòstic

- 1a. Hepatitis autoimmune
- 1b. Cirrosi biliar primària
2. Malaltia de Wilson
3. Hemocromatosi
4. Dèficit d'alfa-1-antitripsina

No diagnòstic

Proves complementaries no hepàtiques

1. CPK, aldolases.
2. TSH i T4.
3. Cortisol.
4. Ac anti transglutaminasa

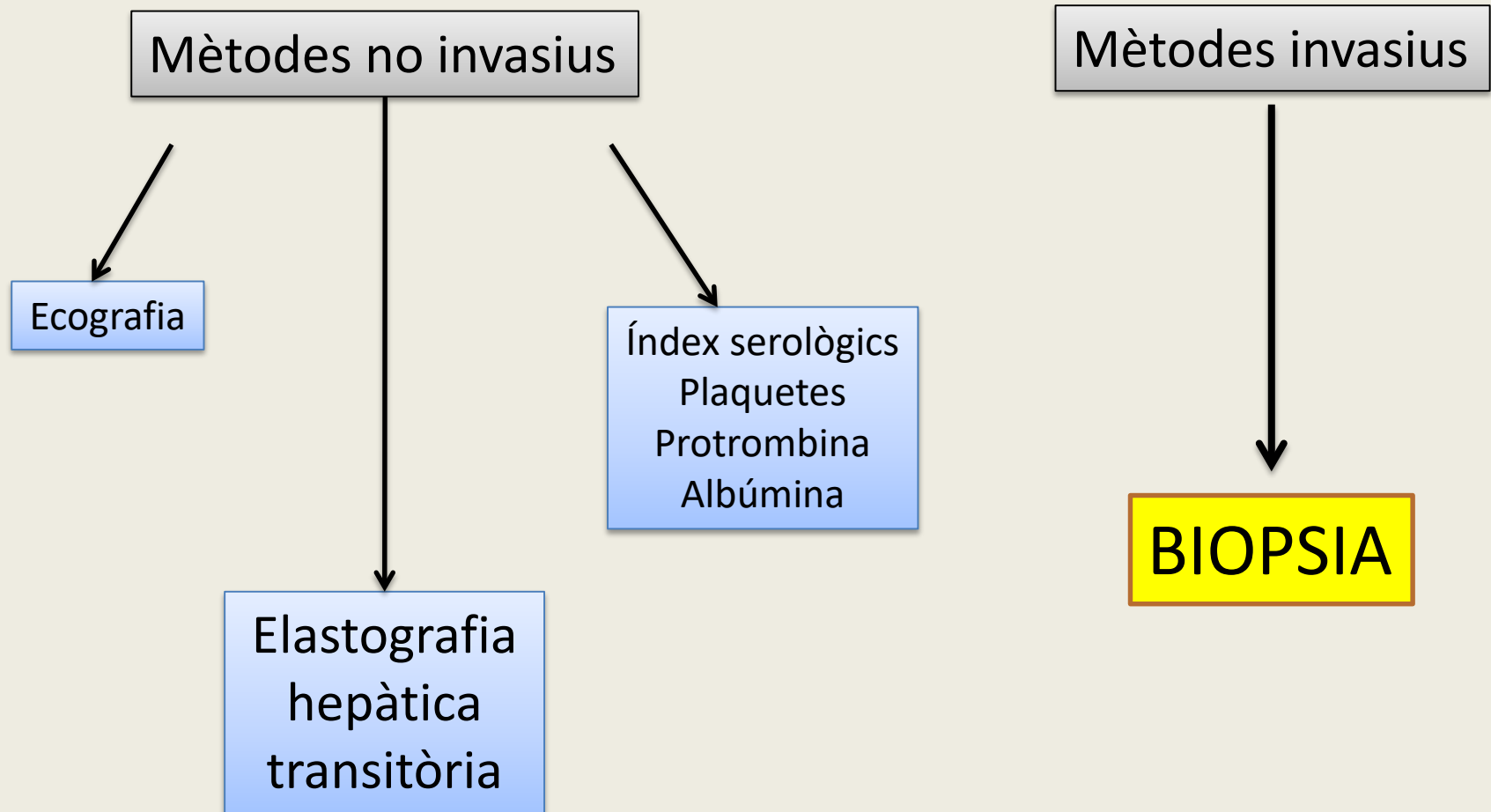
1. Miopatia
2. Disfunció tiroïdal
3. Sd. Addison
4. Malaltia celíaca

No diagnòstic

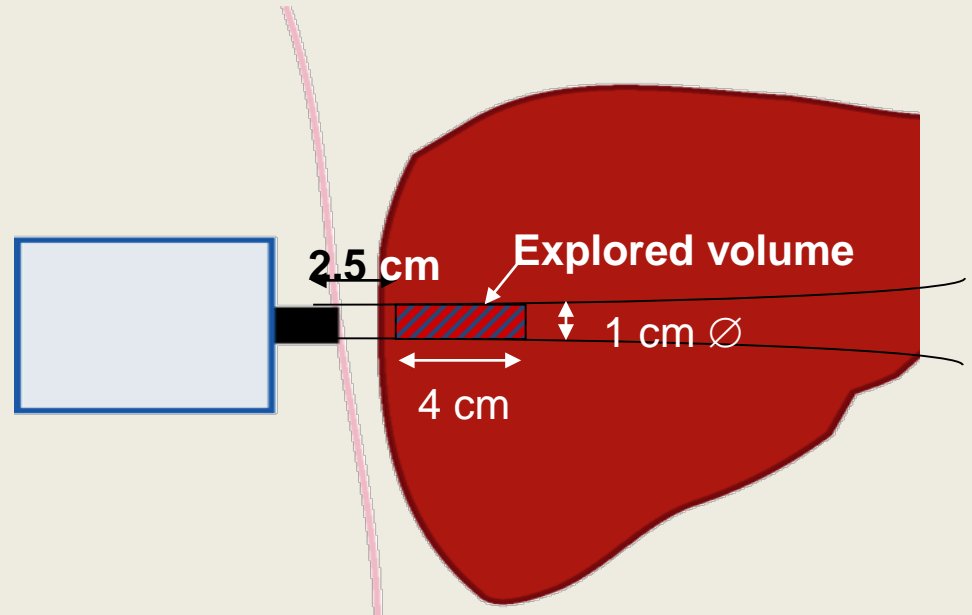
BIOPSIA
Hepatitis
criptogènica

HIPERTRANSAMINASEMIA ASSIMPTOMÀTICA PERSISTENT

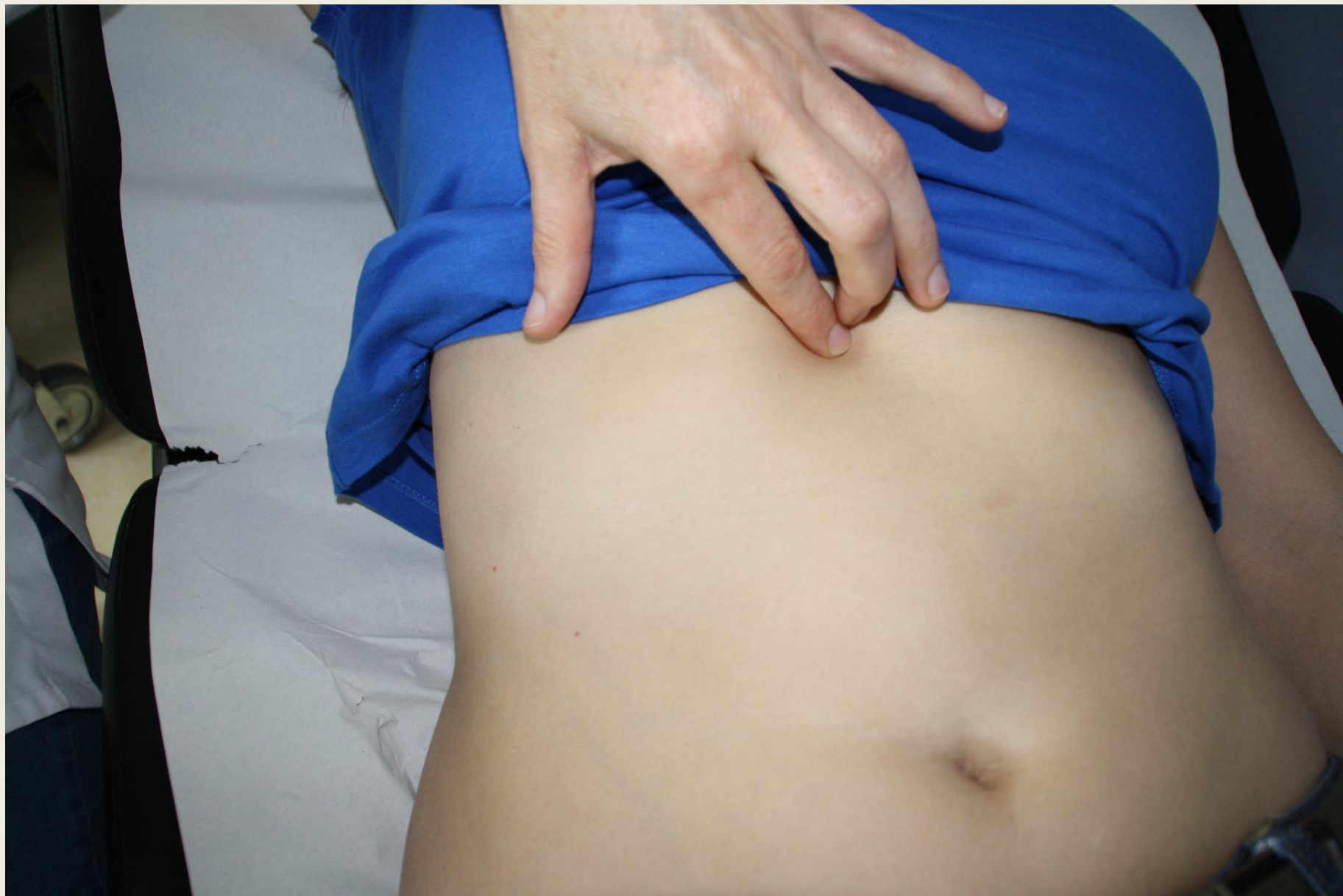
Establir el grau d'afectació i/o pronòstic

ELASTOGRAFIA HEPÁTICA TRANSITORIA: FIBROSCAN®

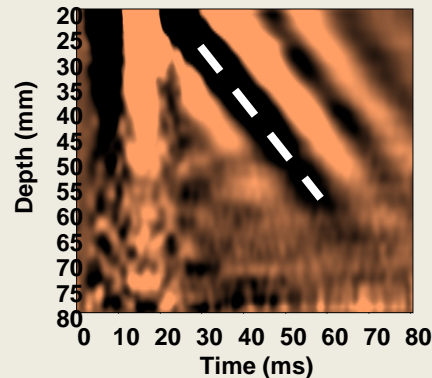

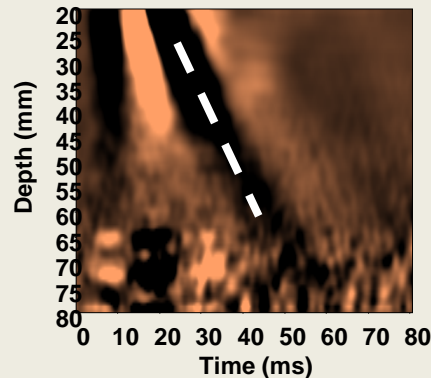

ELASTOGRAFIA HEPÁTICA TRANSITORIA: FIBROSCAN®

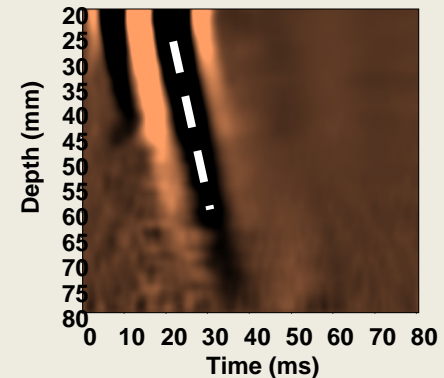
$V_s = 1.1 \text{ m/s}$
 $\sim 3 \text{ kPa}$

F0

$V_s = 1.7 \text{ m/s}$
 $\sim 9 \text{ kPa}$

F1

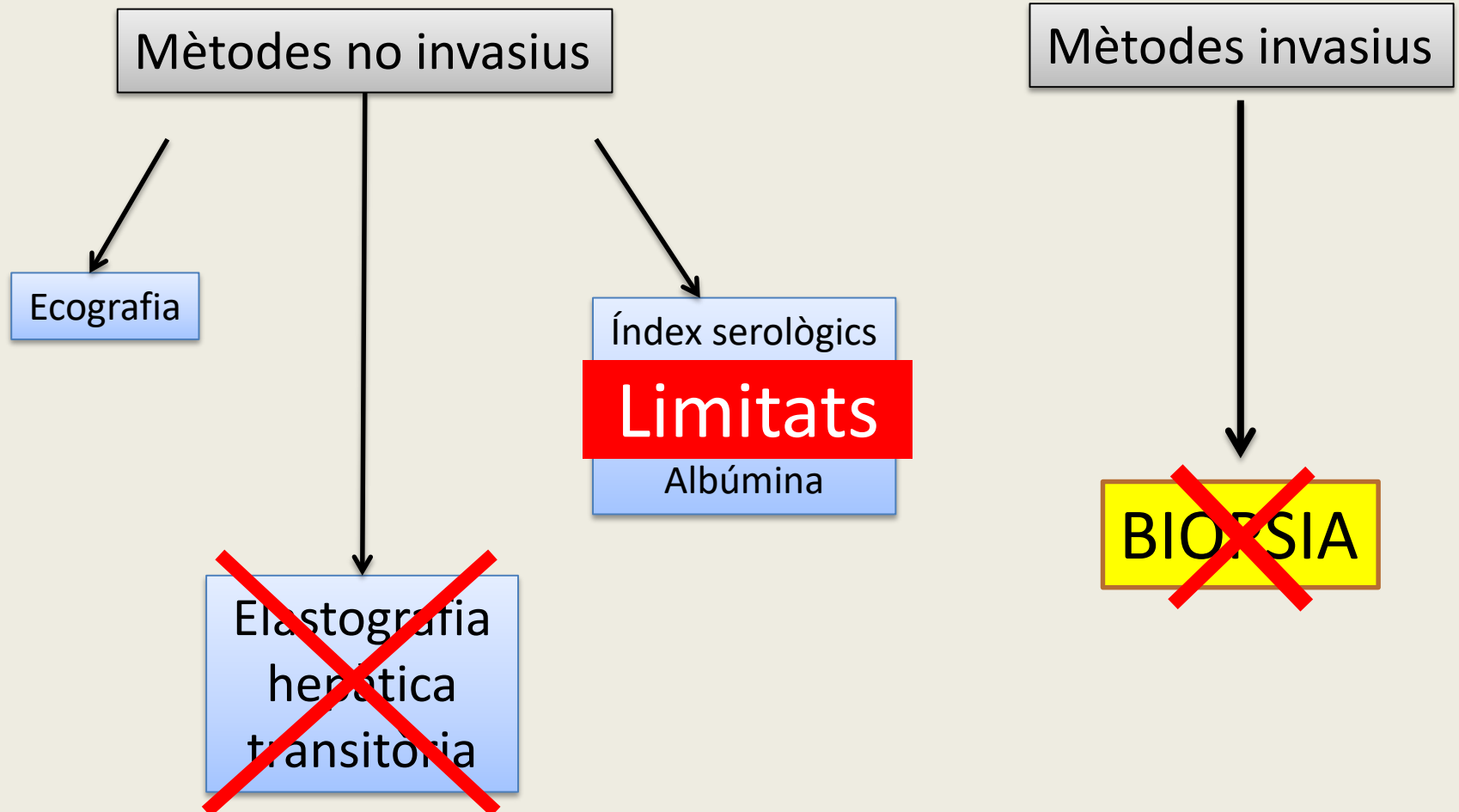
$V_s = 3.6 \text{ m/s}$
 $\sim 40 \text{ kPa}$

F3

F4

HIPERTRANSAMINASEMIA ASSIMPTOMÀTICA PERSISTENT

Establir el grau d'afectació i/o pronòstic

HIPERTRANSAMINASEMIA ASSIMPTOMÀTICA PERSISTENT

Quan derivar a l'especialista?

- Elevacions superiors a 2 vegades la normalitat
- Diagnòstic incert (biòpsia). Tractament específic
- Establir el grau d'afectació (biòpsia)
- Elevacions inferiors 2 vegades la normalitat: seguiment cada 6m.
Derivar si:
  - Increment progressiu dels enzims
  - Persistència de l'alteració sense causa aparent
  - Canvi en el maneig i tractament específic del pacient

HIPERTRANSAMINASEMIA PERSISTENT

QUÈ CAL TENIR EN COMPTE?

CASOS CLÍNICS

CAS 1

- Home de 35 anys.
- **Hàbits tòxics:** fumador de 10 cig/dia, enol ocasional els caps de setmana. No altres hàbits tòxics.
- **Antecedents patològics:** Bronquitis de repetició a la infància. Asimptomàtic des d'els 17 anys.
- **Motiu de consulta:** Aporta revisió d'empresa. Elevació de transaminases en anàlisis de control dels últims 2 anys.
- **Anamnesi:** No tractaments habituals
No productes d'herboristeria. No suplementes dietètics
No exposició a derivats sanguinis.
Refereix augment de pes en els últims 2 anys
Treballador de la banca
Sense antecedents familiars de malalties hepàtiques.

CAS 1

- **Exploració física:**

TA 126/84

Talla 174 cm, pes 80 kg, IMC 26

Pell: nevus melanocítics sense signes de malignitat

Polsos perifèrics (carotidis, pedis) presents i simètrics

Auscultació cardiorrespiratòria normal

Abdomen: tou, depressible, no dolorós. Sense hepatomegalia ni altres masses.

CAS 1

- Analítica:

	03/05/2015	10/03/2017
ASAT (UI/L)	61	65
ALAT (UI/L)	192	162
GGT (UI/L)	97	88
Fosfatasa alcalina (UI/L)	143	135
Glucosa (mg/dL)	94	88
Colesterol (mg/dL)	149	202
Triglicèrids (mg/dL)	110	148
Bilirrubina (mg/dL)	0.5	0.5

CAS 1

- **Analítica :**

Bilirrubina (mg/dL)	0.4
ASAT (UI/L)	78
ALAT (UI/L)	174
GGT (UI/L)	92
Fosfatasa alcalina (UI/L)	181
Albúmina (g/L)	49
Plaquetes (x10 ⁹ /L)	198
Quick (%)	100

Glucosa (mg/dL)	88
Colesterol (mg/dL)	150
Triglicèrids (mg/dL)	119
Ceruloplasmina(g/L)	0,31
Ferritina (ng/mL)	295
Tirotropina(TSH)	0,98
Autoinmunitat	Negatiu
HBsAg	Negatiu
VHC	Negatiu

- **Ecografia:** Fetge amb vores irregulars compatible amb hepatopatia crònica, esteatosi en grau moderat. Porta permeable.

CAS 1

IMPRESSIÓ DIAGNÒSTICA:

Hipertransaminasèmia persistent a estudi

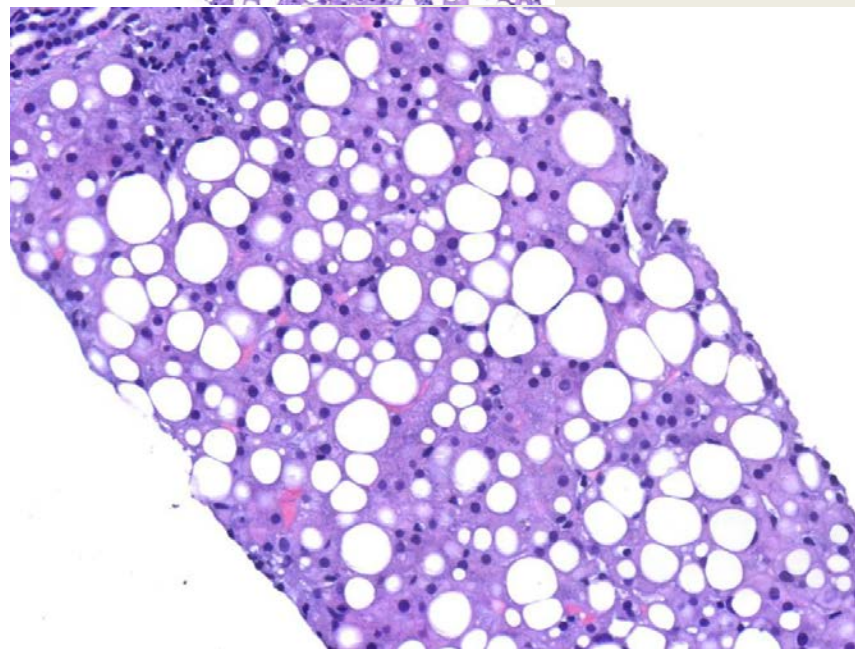
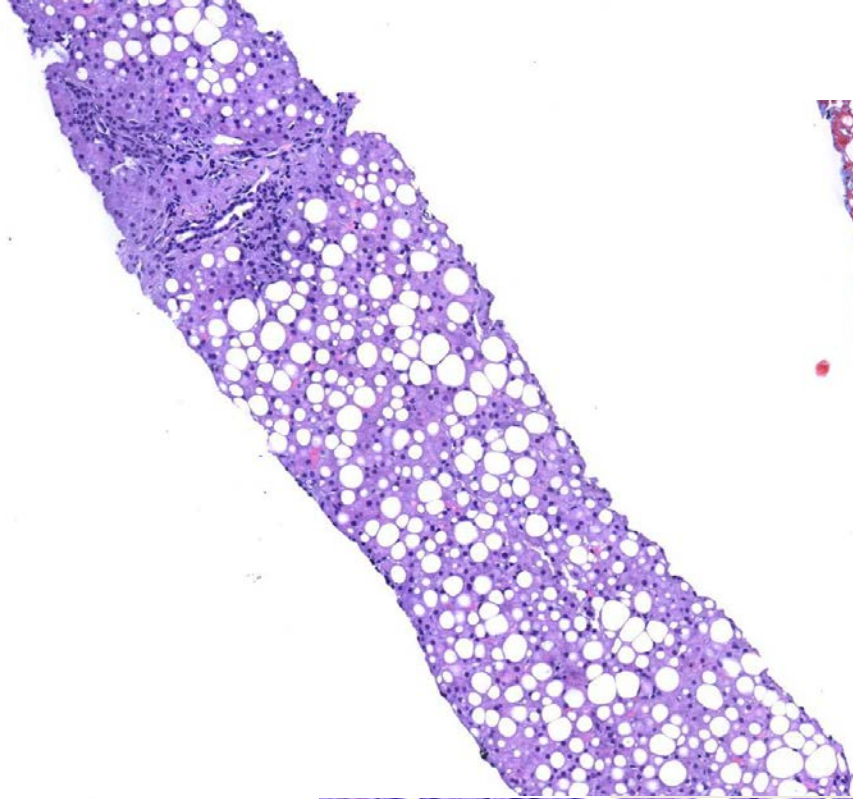
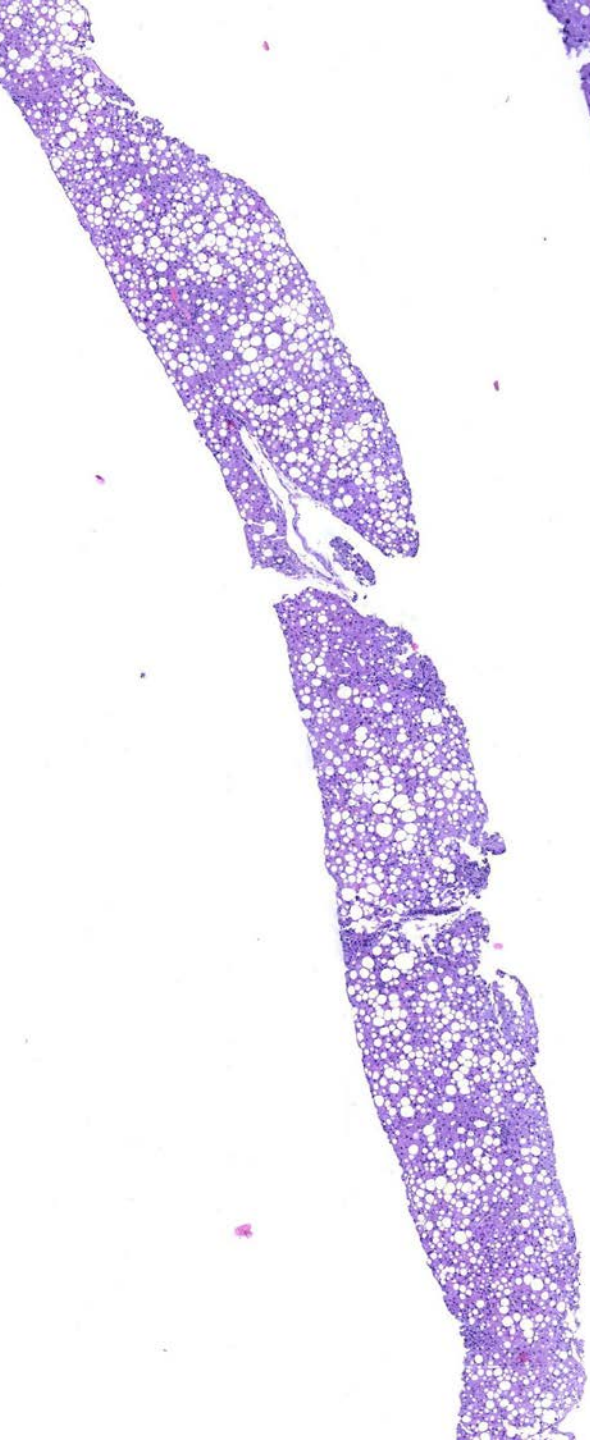
Esteatosi moderada

Signes ecogràfics d'hepatopatia crònica

DERIVACIÓ HOSPITALÀRIA

BIÒPSIA

A tenir en compte...

- En les malalties hepàtiques el grau d'elevació de les transaminases no sempre es correlaciona amb un grau d'afectació hepàtica important.

CAS 2

- Dona de 61 anys.
- **Hàbits tòxics:** No fumadora. No hàbit enòlic.
- **Antecedents patològics:**
  - HTA en tractament amb 2 fàrmacs.
  - DM 2 de 5 anys d'evolució en tractament amb antidiabètics orals + Insulina nocturna.
  - Obesitat.
  - Hipercolesterolèmia (Simvastatina 20mg).
  - Hipotiroidisme (Eutirox 25mcg)
  - Vertigen perifèric.

CAS 2

- **Motiu de consulta:** pacient inclosa en protocol de detecció de fetge gras no alcohòlic en pacients amb factors de risc.
- **Exploració física:** TA 122/74 mmHg, talla 158 cm, pes 84 kg, IMC 34, perímetre abdominal 90 cm
- **Analítica:**

Bilirrubina (mg/dL)	0.4
ASAT (UI/L)	34
ALAT (UI/L)	35
GGT (UI/L)	57
Fosfatasa alcalina (UI/L)	103
Albúmina (g/L)	47
Plaquetes (x10 ⁹ /L)	333
Quick (%)	87,6

Glucosa (mg/dL)	220
Colesterol (mg/dL)	174
Triglicèrids (mg/dL)	153
Ferritina (ng/mL)	96
HBsAg	Negatiu
VHC	Negatiu

CAS 2

Motiu de consulta: pacient inclosa en protocol de detecció de fetge gras no alcohòlic en pacients amb factors de risc.

- **Fibroscan**: 10,1 KPa.

- **Ecografia abdominal**:

Fetge amb moderada esteatosi hepàtica difusa. Mida i morfologia normal. Pàncreas normal, vena porta permeable.

CAS 2

IMPRESSIÓ DIAGNÒSTICA:

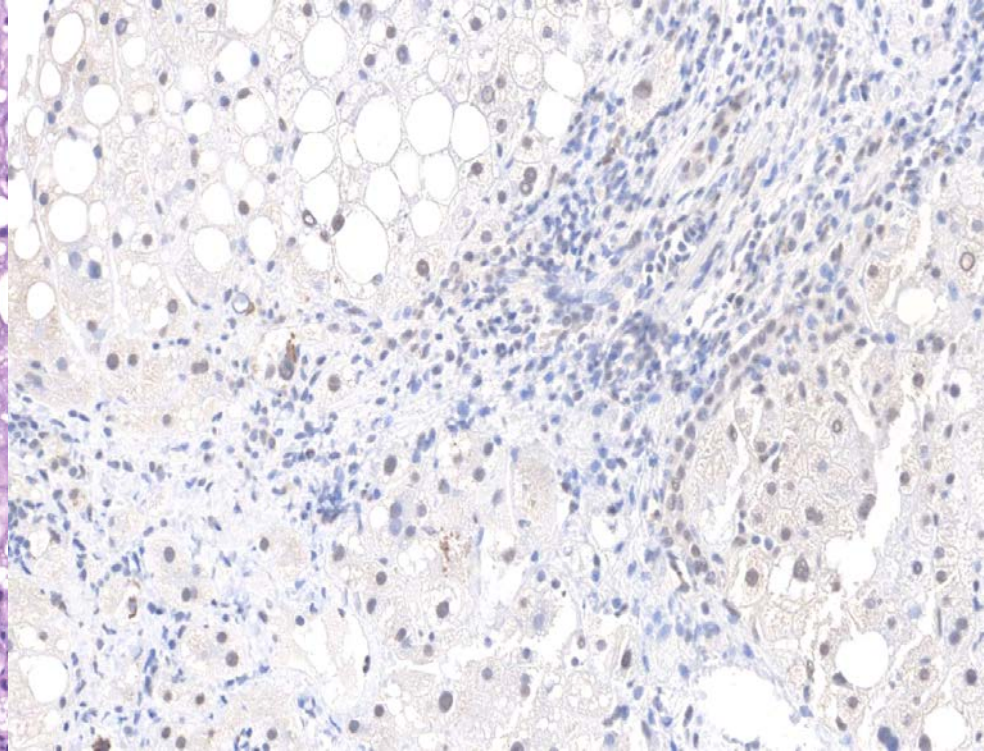
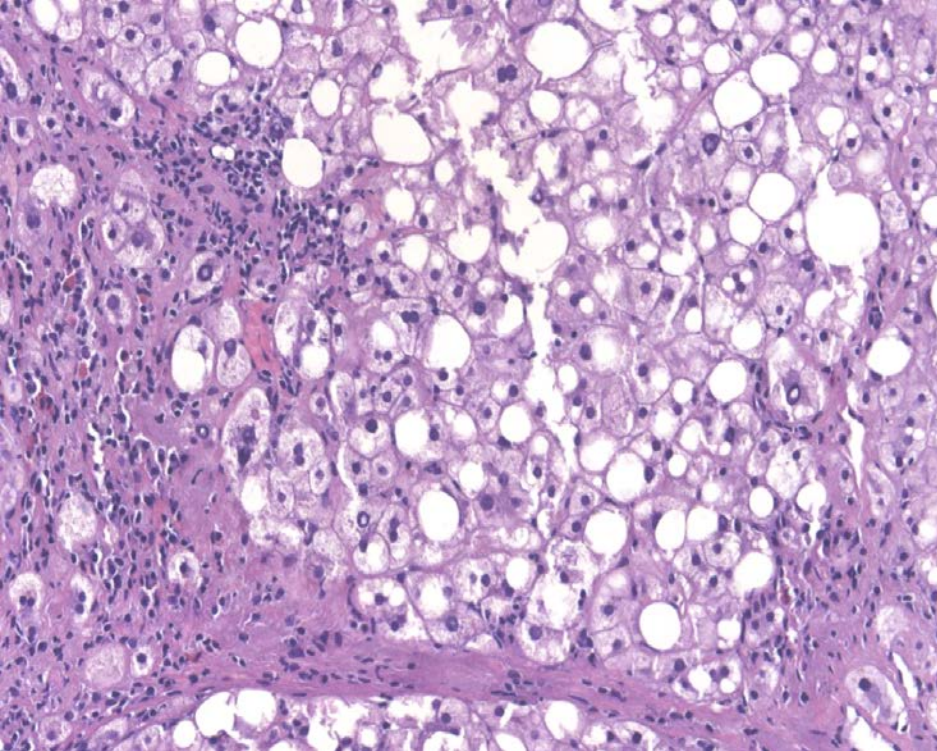
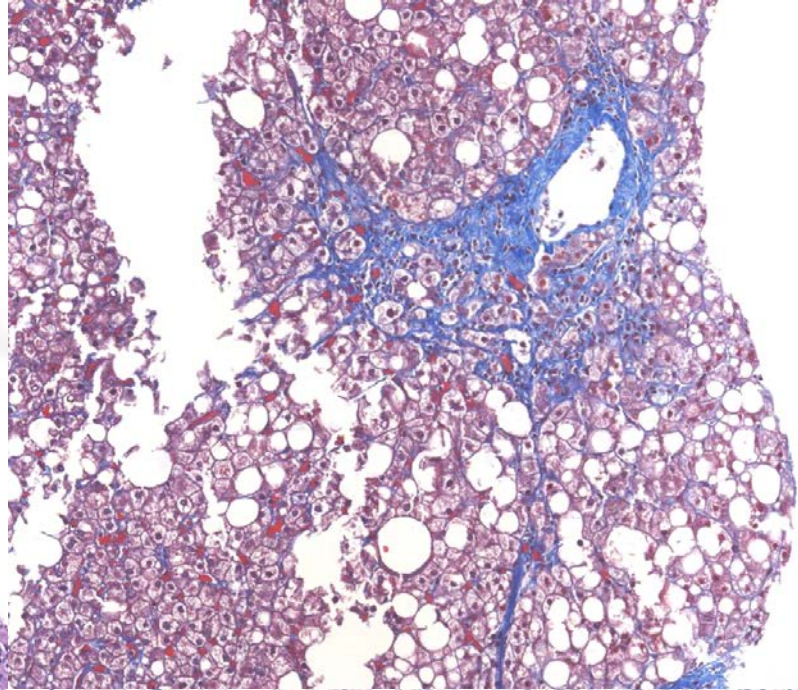
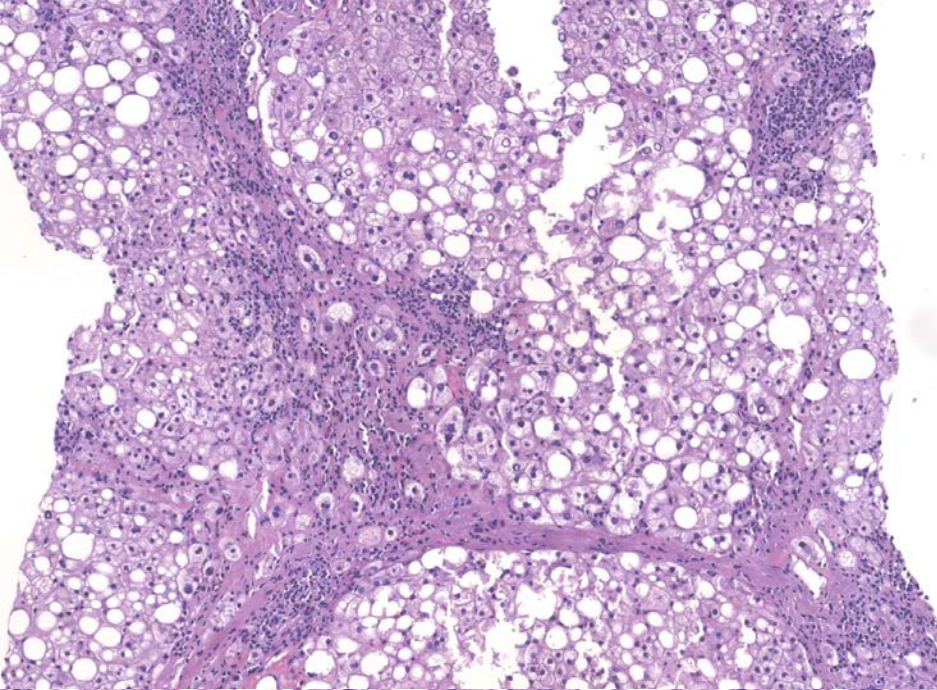
Hepatopatia crònica per fetge gras no alcohòlic

Síndrome metabòlica

BIÒPSIA

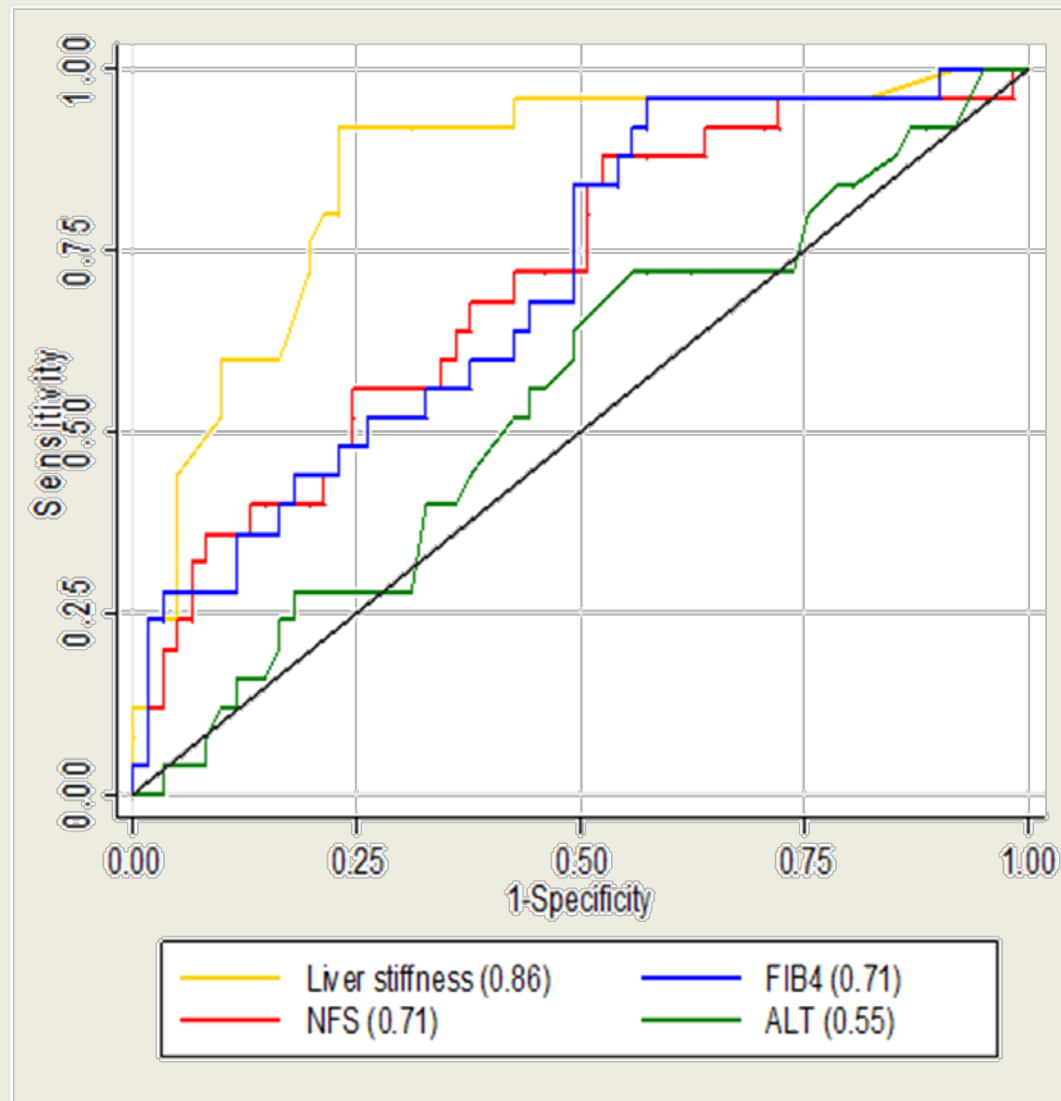

A tenir en compte...

- Els pacients amb malaltia hepàtica amb diferents graus de fibrosi, poden tenir transaminases normals o poc elevades. Per tant, les transaminases no són un bon paràmetre per detectar pacients amb malaltia hepàtica avançada.

Capacitat predictiva de l'elastografia vs ALT

HIPERTRANSAMINASEMIA PERSISTENT. CONCLUSIONS

- ✓ L'alteració analítica de les transaminases és l'eina principal de que disposem a AP per la detecció de les malalties hepàtiques.
- ✓ Els valors de normalitat no estan clarament consensuats (ALT 29-33 en homes i 19-25 en dones).
- ✓ En el diagnòstic diferencial hem de tenir present que podem estar davant una causa no hepàtica d'augment de transaminases (ALT més sensible per valorar una hepatopatia).

HIPERTRANSAMINASEMIA PERSISTENT. CONCLUSIONS

- ✓ Poca capacitat predictiva. La seva normalitat no exclou la malaltia hepàtica ni prediu el grau de gravetat de la mateixa.
- ✓ Transaminases més altes no sempre vol dir malaltia més avançada.
- ✓ Atenció Primària hauria de poder disposar de mètodes més sensibles i específics per la valoració de les hepatopaties. Per la seva innocuïtat i sencillesa l'elastografia transitòria és una bona alternativa.

MOLTES GRÀCIES!!!!